

правних услова и регулативе, него и од достигнутог нивоа демократије или облика друштвеног уређења једне земље.

ба) Слобода мисли и изражавања

То су основне политичке слободе које се у теорији називају и јавним слободама и резултат су вековне човекове борбе за одбрану свог интегритета и достојанства. Оне су неодвојиве од човековог бића јер само појединац који слободно мисли (и изражава то мишљење) може да се назове човеком. Зато и не чуди што је човек водио дугу и тешку борбу за стицање и одбрану ове слободе и што за њу није жалио да положи и свој живот. Ова борба за слободу мисли се у феудализму водила против религиозних догми па се на почетку испољавала као вид слободе савести или вероисповести мада је данас она много шира и значи то да не трпи никаква ограничења. Слобода мисли може најпре да се посматра у негативном смислу као негирање догме, наметнутих и прописаних правила па би тако значила негирање организованог и наметнутог идејног, интелектуалног и моралног инквизиторства и командовања. Позитивно гледано, слобода мисли је услов да човек постоји као људско биће јер ако не може слободно да мисли, онда је питање да ли човек и треба уопште да мисли. Зато је слобода мисли услов човекове егзистенције као свесног бића и услов уживања осталих његових права и слобода. Слобода мисли укључује у себе и слободу њеног изражавања јер мисао која је затворена у човеку и не постоји у правом смислу пошто за њу нико не зна. Слобода мисли или мишљења је неограничена по свом предмету јер се, поред религиозне сфере, односи и на сва друга питања човековог мисаоног живота али је неограничена и по томе што због ње нико не сме да буде изложен било каквом терору или кажњавању. Но, како у друштвеном животу ништа није апсолутно, тако није ни ова слобода јер би се у супротном претворила у неслободу или угрожавање туђе слободе. Зато мишљење које изражава мржњу или позива на насиље и сл. не може да буде и није слободно, већ мора бити ограничено и кажњено.

бб) Слобода говора и јавног иступања

То су политичке слободе и права који представљају средство изражавања сопствених мисли и учешћа у политичком животу земље. Слобода говора значи да свако може јавно и на местима предвиђеним за то да држи говоре и излаже своје погледе и ставове, при чему сваки говор подразумева и